

NOVA LJUDSKA PRAVICA

TEDNIK ZA GOSPODARSTVO, PROSVETO IN POLITIKO

Leto I.

Pošiljajte vse dopise na naslov: »Nova ljudska pravica«, Zagreb, Poštni predal št. 546.
Izhaja začasno vsak drugi petek. — Letna naročnina 24.— Din.

Štev. 1.

Nova Ljudska pravica

Ni treba posebej pisati o tem, čemu smo izšli z »Novo Ljudsko pravico«. Vsi veste, kako nam je potrebna in za kaj nam je potrebna. »Nova Ljudska pravica« je list slovenskih delovnih ljudi mesta in vasi. Taka mora ostati in koristi delovnega ljudstva na kmetih in v mestih so njen program. Zato je tudi izšla.

Pisati pa nam je treba na tem mestu o nečem drugem.

Vojna

je zajela milijone in milijone delovnih ljudi. To je vojna med velesilami, ki hočejo nanovo deliti svet in dobičke. To je vojna za kolonije, za svetovno politično in gospodarsko nadvlado, za gospodstvo nad morji, za vplive in nadoblast nad majhnimi narodi in državami, za ležišča siroyin (rud, lesa itd.) ter živil itd. To je torej vojna, s katero delovni ljudje, kmetje, delavci itd. nimajo nič skupnega; vojna, v kateri imajo svoje koristi samo finančni in industrijski magnati velesil.

Toda kljub temu ne manjka temnih elementov, ki hujskajo na vojno tudi v deželah, ki danes še niso neposredno potegnje ne v vojno. Zlasti Angleži se trudijo, da bi čim več dežel in narodov potegnili v vojno, kajti znano je že iz njihove zgodovine, da so se angl. osvajači vselej bojevali za svoje koristi s tujim vojakom. Kot dobri mešetarji so namreč vedno znali potegniti v vojno druge narode. Tudi sedaj se na vse pretege trudijo da bi razširili vojno. V ta namen se poslužujejo najrazličnejših sredstev, tako da morajo resnični prijatelji miru budno paziti na vsak korak vojnih hujskačev. Ti nastopajo v najrazličnejših oblikah, najbolj pogosto pa se trkajo na prsa, da so vneti »demokraci« in da se zato hočejo boriti proti »fašizmu«. Dovolj je vprašati take ljudi, kje so bili tedaj, ko je bilo mir še mogoče obvarovati, če bi se vsi narodi združili proti napadalcu.

Zdaj, ko se je vojna že začela na enem delu Evrope mora biti smoter delovnega ljudstva dvojen:

Prvič,

boriti se proti razširjenju vojne na ostale dežele, ne glede na to, kateri od obeh taborov (angleško - francoski ali nemški) bi hotel vojno razširiti.

Drugič,

boriti proti temu, da bi se vojna končala s takim »mirom« kakor svetovna vojna 1914/1918, ki je obsodil mnoge narode na težko nacionalno suženjstvo in nezadovoljstvo, ki je nujno vodilo k novi vojni.

V zvezi z vojno se torej pred delovno ljudstvo postavlja cela vrsta novih vprašanj, na katere je treba odgovoriti, če nečemo

Za Zvezo delovnega ljudstva

Delovno ljudstvo Slovenije se je pod vsemi diktatorskimi režimi borilo za narodno svobodo in socialne pravice svojega naroda. Toda ta borba ni bila dovolj uspešna, ker je bilo delovno ljudstvo razcepljeno v razne skupine in gibanja. V večini njih hovih vodstev so sedeli razni goskoski in veleposestniški elementi, ali pa oportunisti, ki so se klanjali beograjski centralistični gospodi in odvajali svoje pristase od resnične borbe, za interese delovnih ljudi se pa niso brigali. Borili so se proti vsaki združitvi delovnega ljudstva.

Razcepljenost delovnih slojev na eni strani in gosposko vodstvo v organizacijah na drugi strani, je dovedla delovno ljudstvo v popolno brezpravnost.

Po teh težkih preizkušnjah in neuspehih, ki jih je doživelo zlasti kmečko delovno ljudstvo, je prišlo do spoznanja, da se mora združiti skupaj z delavci in ostalim delovnim ljudmi v svoji lastni moči

ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE.

Če se hoče delovno ljudstvo proti organizirani reakciji uspešno boriti, mora vse že obstoječe in nastajajoče organizacijske drobce kmečkega in delavskega gibanja združiti v organizacijsko obliko Zveze delovnega ljudstva. Kljub silni moči reakcije bo to delo imelo velik uspeh, kajti borba za pravo demokracijo, za napredek, za zboljšanje položaja delovnega ljudstva ustreza osnovnemu razpoloženju in živim težnjam množic delovnega ljudstva, dočim se reakcionarne sile vzdržujejo le

zopet postati — kakor 1918. leta — drobiž, s katerim so se igra le velesile. O tem bo pisala »Nova Ljudska pravica«.

Na drugi strani je bil v Jugoslaviji dosežen

sporazum

z dr. Mačkom kot predstavnikom Hrvaške kmečke stranke in Kmečko - demokratične koalicije. Slovenci smo za enkrat ostali popolnoma ob strani in ne čutimo za sedaj še nobenih koristi od tega sporazuma. To je posledica škodljive politike, ki sta jo obe glavni meščanski »slovenski« stranki (JNS in slovenska JRZ) vodili v Beogradu. Kljub temu pa je sporazum ven darle važen korak naprej. Veliko bo pomenil, če bo sedaj sledila obnova demokratičnih svobod, svoboda tiska, zborovanja itd., če se bo razširil tudi na Slovence in vse narode v državi, a zlasti: če se bodo pričele izpolnjevati tudi socialne in gospodarske zahteve, ki so jih postavljali in ki jih postavljajo še danes naši kmetje, obrtniki, de-

lanci in drugi delovni sloji. Brez poboljšanja gospodarskega položaja našega delovnega ljudstva bo ves sporazum ostal samo beseda na papirju. Za vse te zahteve pa se bo moralo delovno ljudstvo vstrajno boriti in kolikor se bo ono borilo, toliko bo sporazum postal tudi meso in kri. Tudi o tem, kako se je treba boriti za te zahteve, bo pisala »Nova Ljudska pravica«.

Sedaj, ko sta JNS in JRZ prišli v Slovenijo na slab glas, se pojavlja vse polno »odrešenikov«, ki trde, da bodo pokazali delovnemu ljudstvu Slovenije pravo pot k njegovim narodnim in socialnim ciljem. To so razne »strančice« pod različnimi imeni (na drugem mestu govorimo podrobneje o njih), ki poskušajo razcepiti skupno voljo delovnega ljudstva, da si ustvari čvrsto in enotno politično zvezo, ki so bo borila za njegove skupne zahteve. Ta razbijaška in zahrbtna politika je izredno nevarna delovni skupnosti, ki je bila ustvarjena po naših vseh in mestih v težkih bojih in

s pomočjo demagogije in nasilja.

Taka Zveza delovnega ljudstva je postala dejstvo. Sestavljajo jo delavci, kmetje, obrtniki in delovni izobraženci. Z. D. L. S. je potrebna zato, da združi vse delovne sloje v enotno organizacijo in da vodi delovno ljudstvo v borbi za mir, kruh in svobodo.

Zveza delovnega ljudstva ni dokončno oblikovana stranka, kajti ona kot enota šele nastaja. Nastaja po združitvi raznih političnih skupin kmečkega in delavskega gibanja. Dokončno bo odločil značaj, organizacijske oblike in program Z.D.L.S. šele bodoči kongres, ki se že pripravlja.

Zveza delovnega ljudstva je organizacijska enota, v katero so se povezale razne politične skupine kmečkega in delavskega gibanja. Povezale so se v enoto prav zato, da bodo z združenimi močmi dvignili iz množic delovnega ljudstva najzavednejše, najposobnejše in najbolj poštene delavce, kmete, obrtnike in izobražence — moške in ženske — in tako ustvarile nov enoten in zdrav politično - organizacijski aparat

ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA SLOVENIJE.

V Z. D. L. S. bodo odločali o kmečkih stvareh kmetje sami, o delavskih stvareh delavci sami, obrtniki in izobraženci pa o svojih stvareh sami. Zato se bodo v glavnem odboru organizirali kmečki, delavski, obrtniški in izobraženski tehnični pododbori in prav taki pododbori — po potrebi — tudi v okrajnih in občinskih odborih. Vsi delovni lju-

dje pa se bodo v svojih zahtevah medsebojno podpirali, o skupnih političnih vprašanjih pa podrejali skupnemu vodstvu glavnega odbora, v katerem bodo zastopniki vseh delovnih ljudi.

Pred pristase Z. D. L. S. se postavljajo velike in teške naloge. Zvezo delovnega ljudstva, je treba spopolniti, organizirati, to se pravi vse pristase povezati v organizacijske enote, zgraditi je treba vaške, občinske, krajevne in mestne organizacije in izvoliti odbore. Temelj organizacije na deželi je vas, v mestu pa okraj.

Hrvaški narod si je svoje pravice v dolgoletni borbi z velikimi i dragocenimi žrtvami v veliki meri priboril. Slovenski narod, ki se smatra enakopraven ostalim narodom Jugoslavije, se bo v Zvezi delovnega ljudstva ravnatoko odločno boril za svoje pravice. Z. D. L. S. se zaveda, da ta borba ne bo lahka, zaveda se pa tudi, da zahteve, ki jih je postavila, niso zahteve nekih »salonskih levov«, temveč, so to resnične zahteve vsega delovnega ljudstva. Zato Z. D. L. S. tudi računa na sodelovanje in pomoč vseh delovnih množic ne glede na vero in politično pripadnost, ki se strinjajo s programom Z. D. L. S.

Pozivamo vse, delavce, kmete, obrtnike in izobražence naj se bore za Zvezo delovnega ljudstva, v njej naj se borijo in zmagujejo.

Vsem somišljenikom želimo svoboden slovenski Božič.

Kredništvo in uprava.

s spoznanjem, da edinole skupnost delavca in kmeta in vsega delovnega ljudstva lahko zajamči uspeh boja. Tudi zahrbtne akcije gospodov s takim protiljudskimi cilji bo »Nova Ljudska pravica« — prav tako kakor JRZ in JNS ter njihove priveske — vstrajno in neusmiljeno kazala v pravi luči.

»Nova Ljudska pravica« smatra, da je

Zveza delovnega ljudstva Slovenije

edini pravi izraz skupne volje kmetov, delavcev in vseh delovnih ljudi v Sloveniji. To je volja, ki stremi za tem, da se odpravijo težke posledice diktatorskih režimov, v katerih sta sodelovali tudi slovenska JRZ in JNS. To je volja, da se delovnemu človeku pribori boljši kos kruha, mir, ter narodno in demokratično svobodo.

Taka bo torej »Nova Ljudska pravica«. Takega lista delovno ljudstvo v Sloveniji danes nima, zato je »Nova Ljudska pravica« tudi tako zelo potrebna.

Mednarodni položaj

VOJNA.

Že danes se mnogi sprašujejo: kdo je kriv sedanje vojne v zahodni Evropi? Eni pravijo tako, drugi drugače — pač glede na to, s katerim taborom jih vežejo simpatije. V resnici pa velja samo en odgovor: vojne sta kriva oba tabora.

Angleži so vedeli, da se pripravljajo vojni vihar in vedeli so tudi, da ga je še mogoče preprečiti, če bi se združili vsi narodi proti napadalcu in ne bi povisti pustili pasti celo vrsto majhnih držav v roke osvajačev. In vendar so to pustili. Trudili so se ves čas, da bi prenesli vojno v vzhodno Evropo, pri čemer so mislili v vojno zaplesti Sovjetsko zvezo in Nemčijo, medtem ko bi oni iz te vojne kovali svoje dobičke. Toda načrt se jim je ponesrečil. Sovjetska zveza je bila za Nemčijo pretrd oreh in je ta raje obrnila svoj meč proti zahodu Evrope. Tedaj pa so Angleži zakričali na polna usta: Vojna! Napadeni smo! V resnici pa se je tu izpolnilo samo to, kar pravi ljudski pregovor: »Kdor drugim jamo koplje, sam vanjo pade!«

ZAHODNA FRONTA.

Na zahodni fronti se bijejo le majhni boji. Prava vojna se tu sploh še ni začela. Edino na morju se bojne operacije vedno bolj zaostrojujejo. Marsikdo se sprašuje: kako to, da vlada na zahodni fronti tako zatišje? Prave vzroke nam bodo pokazali prihodnji dnevi. Angleži poskušajo Nemčijo izstradati na ta način, da bi jo blokirali in ji za prli vsak dovoz živil. Toda ta načrt jim za sedaj slabo uspeva, kajti z vso vzhodno Evropo Nemčija vzdržuje zelo žive gospodarske zveze, odtod uvaža živila in mnoge sirovine. Angleži se zato trudijo, da bi potegnili nove narode v vojno in da bi s pomočjo njih dosegli svoje cilje proti Nemčiji. Nemčija jim vrača milo za drago. Obsula je Anglijo z magnetičnimi minami, da bi kar v največji meri onemogočila angleško preskrbo z živili in sirovinami. Za kulisami pa se bije boj za — nevtalne države. In to je najbrže glavni vzrok zastoja na zahodni fronti.

NEVTALNE DRŽAVE.

Tako zvane nevtalne države so z dveh strani ogrožene. Prvič jih čakajo najrazličnejše gospodarske težave, tako da so prav tako deležne draginje in podobnih stisk, kakor države v vojni. Drugič pa se vojujoče države prizadevajo, da bi jih čim prej spravile na eno ali drugo stran ter jih vrgle v vojno. Zlasti to velja za male države, kjer poleg podkupnine deluje tudi grožnja. Ta nevarnost je tem večja še zaradi tega, ker je dovolj domačih špekulantov, ki smatrajo, da je vojna na eni strani ishod iz težavnega političnega položaja protiljudskih sil, na drugi strani pa izvir vojnih dobičkov. Potrebna je zategadelj velika budnost delovnega ljudstva nasproti tistim, ki bi radi v imenu »demokracije«, ki so jo sami vedno dušili, ter »antifašizma«, proti kateremu so se nekdanj najbolj zagrizeno borili, potegnili ljudstvo v vojno.

FINSKO - SOVJETSKI BOJI.

Taka država je Finska. Tam so tuji agentje gnali finsko vlado vedno ostreje proti Sovjetski zvezi. Ta država pa se je zave-

dala, da Finska nekega dne lahko postane nevarno izhodišče za napad nanjo s strani katere koli velesile. Zato je postavila finski vladi neke zahteve, ki jih je ta odbila. Vsebinsko teh zahtev in protiponudb bomo spodaj na vedli. Pač pa se je s finske strani izzivanje na meji nadaljevalo.

Če hočemo to izzivanje razumeti, tedaj se je treba spomniti na to, da so finski fašistični in vojaški krogi že vsa leta po svetovni vojni zahtevali od Sovjetske zveze ves njen severni del z Leningradom vred, češ da je vse to bilo nekdanj finsko. Ti elementi, podprti od tujih agentov, so mislili da je sedaj prišel njihov čas. Toda zmotili so se. Sovjetska zveza je prekinila vse odnose s finsko vlado v Helsinkih in zasedla nekaj obmejnega ozemlja, kjer je finsko ljudstvo postavilo začasno ljudsko vlado demokratične finske republike, ki je izdala proglas, katerega ponatiskujemo po beograjski »Politiki«:

DEKLARACIJA NOVE FINSKE LJUDSKE VLADE.

Dne 2. XII. tl. je beograjska »Politika« objavila sledeče:

»Nova Narodna vlada Finske Demokratične Republike«, ki je sestavljena v Teriokiju, je izdala naslednjo deklaracijo:

Siroke množice finskega delovnega ljudstva, ki je hotelo in hoče živeti v miru z narodi Sovjetske Zveze, smatrajo za svojo elementarno pravico in za svojo sveto dolžnost, da vzamejo uso-

do domovine v svoje roke. V raznih pokrajinah dežele je ljudstvo že vstalo in proglasilo ustvarjanje demokratične republike. Del finske armade je že prestopil na stran nove vlade, ki jo podpira ljudstvo.

Ker je finska ljudska vlada globoko prepričana, da Sovjetska Zveza nima nobenih ciljev, ki bi bili naperjeni proti neodvisnosti naše dežele, popolnoma odobrava in podpira akcijo rdeče armade na teritoriju Finske.

Da bi se mogla čim prej izvršiti postavljena naloga, predlaga finska ljudska vlada vladi Sovjetske Zveze, da nudi s svojo rdečo armado Finski Demokratični Republikli vso potrebno pomoč.

V svojem sedanjem sestavu se smatra finska ljudska vlada za začasno vlado. Takoj po prihodu v prestolnico dežele, Helsinki, bo vlada reorganizirana in izpopolnjena s predstavniki različnih strank in grup, ki sodelujejo v fronti delovnega ljudstva. O definitivni sestavi vlade, o njenih polnomočjih in o njenem delu bo sklepal parlament, izbran na osnovi splošne, enake, direktne in tajne volilne pravice.

Finska ljudska vlada stoji pred nalogo, da strmoglavno sedanjost, zlomi njen oborožen odpor, vzpostavi mir in osigura s pomočjo formiranja močnih prijateljskih odnosajev s Sovjetsko Zvezo neodvisnost Finske.

Finska ljudska vlada predlaga vladi ZSSR, naj se med Finsko in Sovjetsko Zvezo sklene pakt o medsebojni pomoči, in naj se zadovolji stoletni narodni želji finskega ljudstva za zedinjenjem finskega s karelskim ljudstvom v enotni in neodvisni finski državi. Finska ljudska vlada je prepričana, da bo njena močna težnja po prijateljskih

odnosih s Sovjetsko Zvezo omogočila vladi SZ, da na te predloge pristane. Ljudska vlada želi prijateljske odnose prav tako tudi z vsemi drugimi državami v odnosu Finske do drugih držav priznava nova vlada stare ekonomske in pridobitne obveznosti Finske, kolikor te niso v nasprotju s suverenostjo Finske, in kolikor ne bodo te države podvzele sovražnih korakov proti Finski Demokratični Republikli in njeni ljudski vladi.

V svoji notranji politiki ima finska ljudska vlada pred seboj sledeče naloge:

1) Ustanavljanje ljudske armade Finske.

2) Uvedbo kontrole nad velikimi privatnimi bankami in velikimi industrijskimi podjetji, ter vrsto ukrepov, ki bodo pomagali srednjim in malim industrijskim podjetjem.

3) Izvajanje ukrepov, ki bodo omogočili popolno odpravo brezposelnosti.

4) Skrajšanje delovnega časa na osem ur, zagotovitev dvotedenskega letnega dopusta za delavce, znižanje stanarine za delavce in nižje uradnike.

5) Zaplenitev veleposestev, medtem ko ostaneta kmečka posest in imetje nedotaknjena, ter podelitev zaplenjenega zemljišča malim kmetom.

6) Črtanje kmečkih dolgov za davke.

7) Državna pomoč siromašnim kmetom, v prvi vrsti s povečanjem njihovih posesti na račun zaplenjene zemlje.

8) Demokratizacija državnega režima, administracije in sodstva.

9) Povečanje državne pomoči za kulturne potrebe in za olajšanje šolske izobrazbe otrokom delavcev in drugih revnih slojev.

FINSKO - SOVJETSKI SPORAZUM.

Med novo vlado v Teriokiju in vlado SSSR je bil nato sklenjen naslednji sporazum, ki ga v izvlečku ponatiskujemo po zagrebških »Naših novinah«:

1. Sovjetska Zveza izraža soglasnost, predati Finski demokratični republikli okrožje Sovjetske Karelije s karelskim prebivalstvom v veličini 70.000 kv. s tem, da se ta teritorij vključi v sestav Finske demokratične republike in da se nove meje postavijo po karti, ki je priložena. Finska vlada pristaja na pomaknitev meje od Leningrada s tem, da se Sovjetski Zvezi preda teritorij 3970 kv. km.

2. Finska Demokratična Republika v vzajemnem interesu pojačanja sigurnosti Sovjetske zveze in Finske pristaja: a) da odstopi Sovjetski Zvezi v najem za 30 let teritorij polotoka Hangö, morsko področje za pet milj jugovzhodno in za tri milje proti severu in zapadu ter niz otokov, ki leže okoli polotoka na jugu in vzhodu... v svrhu ustvaritve vojaške pomorske baze za obrambo vhoda v Finski zaliv.

V svrhu obrambe pomorskih baz dobiva Sovjetska Zveza pravico, držati na svoj račun strogo omejeno količino suhozemskih in zračnih oboroženih sil, katerih maksimalno število bo določeno s posebnim sporazumom: Sovjetski zvezi se predajo otoki v Finskem zalivu Suursari (Hogland), Seiskari, Lavansari, Titersari Kojvistu (Bjerke), pa tudi deli polotokov Ribaki in Srednji na obali Ledenege oceana, ki pripadajo Finski, za 300 milijonov finskih mark.

3. Sovjetska Zveza in Finska Demokratična Republika se obvezujeta, da bosta ena drugi nudili vojaško pomoč u primeru napada na Sovjetsko Zvezo ali Finsko, pa tudi v primeru napada ali nevarnosti za napade na Sovjetsko Zvezo preko Finske od strani katere koli evropske države;

4. Pogodbeni stranki se obvezujeta, da ne bosta zaključevali nobenih zvez in da ne bosta stopali v nobene zveze, ki bi bile naperjene proti drugi pogodbeni strani;

5. Pogodbeni stranki sta se dogovorili, da bosta v najkrajšem roku sklenili trgovski dogovor in da bosta povečali trgovski promet med tema dvema deželama na mnogo višjo stopnjo kot je bil 1927. leta, ko je ta promet dosegel maksimalno število 800 milijonov finskih mark.

6. Sovjetska zveza se obvezuje, da bo nudila finski ljudski armadi pomoč v orožju in vojni municiji pod ugodnimi pogoji.

7. Rok pogodbe glede na obvezovanje o vzajemni pomoči znaša 25 let. Ako leto dni pred potekom tega dogovora ne odpove nobena od pogodbenih strank te pogodbe, se avtomatično podaljša za novih 25 let.

Taka je torej vsebina zahtev, ki jih je postavila Sovjetska zveza za stari finski vladi, ki je zaradi njih pričela za vojno. Po tej pogodbi dobiva Finska od Sovjetske zveze ozemlje v veličini treh in pol Slovenij (v Jugoslaviji), a odstopa ga samo za dobro tretino Slovenije. Pri vsem tem pa ohranja popolno nacionalno neodvisnost.

Nekateri pravijo, da je vlada v Teriokiju postavljena od sovjetske armade. Resnica pa je precej drugačna. Resnica je namreč v tem, da je finsko delavstvo, zvezano s finskimi delovnimi kmeti 1918. leta zmagalo in postavilo svojo vlado v Helsinkih. Toda ljudje okoli današnje vlade v Helsinkih, ki danes vodijo vojno proti Sovjetski zvezi, so tedaj povabili nemško armado, da je okupirala Finsko in jo dala potem na razpolago finskim veleposestnikom in reakcionarjem.

SHAW O BOJIH NA FINSKEM

Te stvari je izprevidel tudi veliki angleški pisatelj Bernard Shaw, ki je o bojih na Finskem — kakor pravi ljubljansko »Jutro« — dejal takole:

»...Finska je bila po zaslugi svoje vlade v hudi zmoti. Finska bi morala pristati na sovjetske predloge glede teritorialnih zamjenjav. Ne smela bi zavrniti sovjetskih zahtev, ki niso bile v nobenem nasprotju z njeno neodvisnostjo, marveč nasprotno celo v njenem interesu. Nobena sila ne more trpeti take meje, s katere je mogoče otvoriti ogenj na mesto, kakršno je Leningrad. Zlasti kaj takega ne more trpeti, ako ve, da jo država onkraj meje, dasi majhna in slabotna, ogroža po nalogu drugih močnejših držav. Finska je najbrže ravnala s podporo Zedinjenih držav, ker je drugače neverjetno, da bi se tako vedla napram Sovjetski uniji. Ako želimo finski slučaj primerjati s poljskim, potem je treba ugotoviti, da je bil na Poljskem položaj čisto drugačen. Poljsko so zapeljale v vojno obljuje in pogodbe, ki jih ni bilo mogoče realizirati. S Finsko je bilo popolnoma drugače. Tu ni šlo za to, da si velesila

Sovjetska unija podvrže malo finsko državo, marveč je šlo zgolj za rusko željo, da si zagamči svojo varnost in zaradi tega je bilo od Finske absurdno,

da ni pristala na ruske predloge o teritorialnih zamenjavah. Kakor torej vidimo, je resnična stvarnost na Finskem drugačna, kakor pa jo predstavljajo naši časopisi.

Volitve

Ena stvar je, o kateri je ljudstvo najbolj prepričano, a to je: potrebno je nemudoma izvesti svobodne volitve. To je od vseh političnih želja morda najbolj razširjena želja. Ljudske množice si namreč to stvar predstavljajo takole: če smo odstranili stare diktatorske režime, ki so preprečevali svobodni izraz ljudske volje, če smo sedaj zares pripravljene »demokratizirati« politično življenje v državi, to je, če smo pripravljene dati ljudstvu svobodo, da lahko pove, kaj hoče, — zakaj bi mu potem ne dali tudi možnosti, da si svobodno izvoli svoje predstavnike, po katerih bo njegova volja prihajala do izraza?

In vendar čitamo dan na dan po časopisih učeno prerakanje o tem, ali je čas za volitve ali ni. Eni pravijo, da ni. Prinašajo pa na dan najrazličnejše razloge. Pravijo, da mednarodni položaj ni primeren za take stvari kot so volitve. Toda, ali mislijo gospodje, da je v sedanjem položaju bolj primerno držati ljudstvo v nemiru, nejasnosti in nezadovoljstvu? Po zdravni pameti je drugače: prav v teh težkih časih je potrebno, da si ljudstvo

izbere svoje predstavnike. Odloča se o vojni in miru ali naj mar ljudstvo molči o teh vprašanjih?

Mi smo daleč od tega, da bi zidali vse svoje upe samo v volitve. Zavedamo se, da volitve predstavljajo samo majhen del borbe delovnega ljudstva. Toda če kljub temu povdarjamo, da jih je treba takoj izvesti, tedaj delamo to zaradi tega, ker se zavedamo, da bi svobodne volitve predstavljale samo uvod v svobodnejši politični režim, pot k obnovi političnih svoboščin, ki bodo v veliki meri otežile rovarjenje protiljudskih sil.

Tega se — izgleda — zavedajo tudi tisti, ki so proti — svobodnim volitvam. Zato iščejo vsake vrste izgovore. Naj jih iščejo. Delovno ljudstvo ve, da je pravi razlog za naše domače nasprotnike volitev, ki se skrivajo predvsem v vrstah JRZ — strah pred porazom, strah pred ljudsko obsodbo. Toda ti gospodje naj se zavedajo enega: zavlaučujejo to obsodbo lahko, izogniti pa se je ne bodo mogli! Čim dalje bodo čakali, tem hujša bo.

O veleposestvih v Sloveniji

Že pred stoletji je gospoda oro pala kmetstvo ljudstvo njegovih gozdov, travnikov in plodnih njiv. V dolgotrajnih bojih si je ljudstvo del teh površin zopet pridobilo nazaj. Toda še do današnjih dni so ostali najlepši gozdovi in vinogradi ter najrodovitnejša polja v rokah fevdalne in meščanske gospode.

V Alpah in na Krasu se bohotijo velikanski veleposestniški

gozdovi, cela Pokljuka je last enega samega gospodarja — cerkve. Na Dolenjskem so raztresena veleposestva raznih baronov in redov. Na bivšem Štajerskem so najrodovitnejše vinorodne lege in najlepši sadovnjaki last mariborske, graške itd. gospode, samostanov in plemstva.

Naj govore številke:

Windischgrätz H. iz Oplotnice	ima	2.500	ha	gozda
Verski zaklad v Radovljici	"	16.600	"	"
Ljubljanska škofija	"	12.000	"	"
TPD	"	2.200	"	"
Banska uprava upravlja	"	20.000	"	"
itd, itd.				

Od celokupne površine gozdov v Sloveniji jih je tretjina v rokah veleposestnikov z nad 50 ha zemlje. Prav tako je večina ribnikov, rek in jezer v rokah veleposestnikov (38,4%). V teh vodah je ribolov njihov monopol.

In ne samo to: v zadnjih letih letih opazamo, kako meščani in tujci kupujejo kmetstvo zemljo. Mala posestva gredo na boben, bivši lastniki postajajo najemniki na lastni zemlji. Gospoda si na prilasčeni zemlji postavlja udobne luksuzne dvorce ali pa uvaja na njih moderno vodeno kmetijstvo s sadovnjaki, hmeljniki itd.

Na drugi strani socialne lestvice na vasi pa imamo desetisoče kmetov, ki jim primanjkuje zemlje. Celih 87.000 t. j. več kot polovica zemljiških posestnikov ima manj kot 5 ha zemlje. To je vsekakor premalo za preživljanje številne družine. Množice bajtarjev in tudi malih kmetov nujno potrebujejo več zemlje.

Prav tako je edino pravično, da prejme poljedelski proletarijat, ki obdeluje tujo zemljo, to zemljo v svojo last. V mislih

imamo predvsem številne viničarske družine, ki delajo v gosposkih gorah, nadalje ofre, gostače in druge podeželske delavce. Zemlja naj postane last tistega, ki obdeluje zemljo!

Veleposestva pa nimajo samo največ in najlepše zemlje. Ona so tudi najboljše vodena in preskrbljena z bogatimi sredstvi za proizvodnjo. Pred vojno je prišlo na 1 veleposestvo povprečno 16 glav goveje živine. Na bajtarska posestva pa je prišla po ena koza ali pa v najboljšem slučaju — ena krava.

Bodočim agrarnim interesentom je prav tako potrebna razdelitev veleposestniškega inventarja in živine. Tudi oni se morajo okoristiti s pridobitvami poljedelske znanosti, imeti v hlevu živino, gnojiti svoja polja.

Novim posestnikom je v bodoče potrebna pomoč v vsakem pogledu ne samo, da bodo zemljo in živino prejeli brez odškodnine! Potrebna je kreditna pomoč od strani države za nabavo semena, orodja in za zgradbo potrebnih poslopj.

Hočemo ljudsko brezkompromisno agrarno reformo!

Vsem naročnikom in somišljenikom „Nove ljudske pravice“

Nove politične razmere v državi in vojna, ki je zajela ves svet, postavljajo delovno ljudstvo Slovenije pred težke in odgovorne naloge. Sporazum je odprl vprašanje preureditve države in demokratizacije javnega življenja, obljublja se novi politični zakoni in pred vratmi so občinske in parlamentarne volitve. Istočasno se bje boj za našo nevtralnost, ali bodo narodi Jugoslavije potegnjeni v krvavo vojno ali ne. Vse to so življenska vprašanja vsega slovenskega naroda in vsakega posameznega delovnega človeka. Časopisi gosposkih in protiljudskih strank pišejo o teh vprašanjih in zagovarjajo vsak svoje koristi. Odkritega glasu slovenskega delavstva in kmeta in drugih slovenskih delovnih ljudi pa v teh težkih časih ni čuti, čeprav so ravno njihove življ. koristi pri tem najbolj prizadete. Slov. delovno ljudstvo je brez svojega lista, ki bi odločno branil zahteve slovenskega ljudskega gibanja in bil vodnik v njegovi borbi za svoje pravice.

Vse to nas vodi do spoznanja, da ne smemo prav nič več odlašati ali pa čakati na boljše čase za izdajnje našega kmečkodelavskega lista. Zato smo začeli izdajati »Novo Ljudsko Pravico«. S tem, bomo tudi ustregli neštetim prijateljem zlasti iz vasi.

»Nova Ljudska Pravica« je najboljše zagotovilo, da bo list resnično glasilo slovenskega delavca in kmeta. List se bo boril za popolno avtonomijo Slovenije, za popolno demokracijo v državi, za izboljšanje položaja delavca, kmeta in obrtnika, za ženske pravice in pravice mladine proti vojni, za zvezo nevtralnih balkanskih držav s Sovjetsko Zvezo. Podpirali bomo tesno sodelovanje in zvezo slovenskega delavskega in kmečkega ljudstva v skupni borbi za skupne pravice in proti vsem gosposkim prisklednikom, ki bi hoteli to zvezo omajati.

Naj se še tako zavedamo, kako je tak list slovenskemu kmetu in delavcu potreben, ne bomo mogli nič narediti brez krepke pomoči zavednih ljudi v vseh krajih Slovenije. Zato se obračamo na vse zaupnike in druge naše prijatelje in somišljenike, da bi nam pomagali pri širjenju lista na sledeči način:

1. Potrebno je, da takoj postavite zaupnike po vaseh, v mestu pa po tovarnah in mestnih okrajih. Pogovorite se o tem z našimi somišljeniki v tisti vasi in tistem kraju. V vsaki občini in za celo mesto izvolite takoj občinske in mestne zaupnike. Za cel okraj pa izvolite okrajnega zaupnika. Posvetujte se na skupnih sestankih zaupnikov iz cele občine in okraja, kaj je treba storiti, da nobena vas, nobena tovarna ne bo brez zaupnika »Nove Ljudske Pravice«. Prav tako izvolite dopisnika za list za svoj okraj.

Pri tem pa pazite na to, da bodo za zaupnike »Nove Ljudske Pravice« postavljeni taki možje in fantje, dekleta in žene, ki bodo svoji nalogi kos. Kdor ni delaven in pogumen naj ne jemlje zaupništva našega lista! Za občinske in okrajne (mestne) zaupnike pa izberite najboljše ljudi, ki so se v boju že iskazali in ki zaslužijo Vaše popolno zaupanje.

2. Z izdajanjem lista ne bomo mogli nadaljevati, če ne bo potrebnih denarnih sredstev. Nas ne bo podpirala ne JNS-arska ne JRZ-jevska gospoda in tudi ne druga gospoda, ki bi si rada z denarjem kupovala glasove in politični vpliv. Denar za naš list bomo morali mi sami zbrati. Zato naj zaupniki takoj začnejo zbirati prispevke za tiskovni sklad »Nove Ljudske Pravice«. Sporočajte nam sproti koliko ste nabrali. O nabranih prispevkih bomo v listu sproti poročali.

Za vsa prašanja in obvestila se obračajte na sledeči naslov:

»Nova Ljudska Pravica« Zagreb, poštni predal 546.

Sporočite nam vse želje in nasvete, ki jih imate v svojem kraju glede lista. Sporočajte nam kaj ste storili za list, za katere kraje, občine in vasi imate že zaupnike, koliko denarja ste nabrali i. t. d.

»Nova Ljudska Pravica« bo v začetku štirinajstdnevnik. Izhajal bo vsak drugi petek. Cena številki bo 1.— Din. Želimo, da bi naši zaupniki razširjali list predvsem v kolportaji (v podrobni prodaji).

Naš tisk je naša moč! Tega se zelo dobro zavedajo vsi nasprotniki delovnega ljudstva in skušajo vsak resnično ljudski list v kali zadušiti. Ta strah naših nasprotnikov nas mora tembolj spodbuditi in nas prepričati, da je naš list naše najmočnejše orožje v boju za naše pravice.

Zato napnimo vse sile, da bo »Nova Ljudska Pravica« čimprej izšla in vzdržala vse napade nasprotnikov!

V tem trenutku je glavna naša naloga:

1. organizirati mrežo zaupnikov v vsej vaši okolici,
2. nabirati čim več prispevkov za tiskovni sklad,
3. Izkupiček za prodane izvode takoj nakazati po priloženi položnici.

Z »Novo Ljudsko Pravico« do konačne zmage!

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

Kronika

LAŽ - OROŽJE OBUPANCEV.

V gonji proti prizadevanju slovenskega delovnega ljudstva, da združi vse sile v boju za svoje zahteve in smotre, se je »Slovenec« poslužil orožja, ki dokazuje, da so v njegovi redakciji izgubili smisel za mero v — lažanju.

Dva »Slovenčeva« napada na Zvezo delovnega ljudstva Slovenije v preteklem tednu namreč trdita, da se ta Zveza bori — za odcepitev Prekmurja in Bele Krajine od Slovenije in za njuno priključitev — banovini Hrvatski. Komu očita »Slovenec« ta črni naklep?

Predvsem slovenskemu pisatelju Mišku Kranjcu, ki je s svojim obsežnim književnim delom več napravil za ukrepitev slovenske zavesti v Prekmurju, kakor vse legije »Slovenčevih« agentov. Mišku Kranjcu očita to izdajstvo tisti »Slovenec«, ki je s svojo politiko največ povzročil, da se je prekmursko delovno ljudstvo z nezaupanjem in mržnjo obračalo v Ljubljano, odkoder je namesto stvarne pomoči prihajala samo strankarska samovoljna diktatura.

»Slovenec« se je napravil nevednega in je pozabil, da polemizira proti Zvezi delovnega ljudstva Slovenije, s čimer je že v imenu samem jasno, da gre predvsem za akcijo slovenskega ljudstva. Drugič, oklic zahteva razširitev uredbe za banovino Hrvatsko tudi na Slovenijo za njeno demokratično poglobitev, s čimer je prav tako jasno, da se ne predvideva nikaka — odcepitev od Slovenije.

In končno, oklic ima čisto koncretne predloge glede ureditve Slovenije, ki jo slovensko delovno ljudstvo že dolgo zahteva, in zopet nikjer ni niti besedice o kakem razkosanju Slovenije.

Vse to je popolnoma jasno tudi »Slovincu« in zato je tudi molčal vse dotlej, dokler mu »modri« zagrebški reakcionarni »Obzor« ni vrgel kosti. Ta list je namreč »odkril«, da ZDLS dela na priključitvi Prekmurja Hrvatski. S tem listom zagrebške gospode se ne bomo prepirali, ker bi bil to nepotreben posel. Toda ko »Slovenec« to časopisno raco sprejema kot sen-

zacionalno »odkritje« o namenih ZDLS, tedaj je treba samo ugotoviti, da se mu danes vsa Slovenija — smeje. Ta ostudna laž pa je tudi dokaz, da se čutijo pri »Slovincu« silovito slabo v sedlu. Utopljenec se oprijemlje zadnje biljke — laži in klevete.

Naj ne zamerijo gospodje okoli »Slovenca«, toda: Miško Kranjec in priključitev Prekmurja Hrvatski — ta je pa že prehuda! Ko bo namreč zgodovina pisala o vstajenju slovenskega Prekmurja, bo Mišku Kranjcu odmerila častno mesto, slava gospodov okoli »Slovenca« pa bo kvečjemu — herostvatska* slava.

ZA SAMOSTOJNO ZBORNICO OBRTRNIKOV IN MALIH TRGOVCEV.

Dejstvo je, da so se z dvigom cen blagu in sirovin okoristili le veliki trgovci in veliki industrijalci, ki so svoje velike stare zaloge prodali po visokih cenah. Obrtniki in mali trgovci, ki svojo zalogo izpopolnjujejo sproti, so morali in morajo plačevati sirovine in blago po visokih cenah, ki so jo določili bogati liferanti. Pred ljudstvom, ki je zaradi visokih cen ogorčeno, se ti veletrgovci in veliki industrijalci, spretno skrivajo za hrbtom obrtnikov in malih trgovcev.

Vprašujemo: Kaj je podvzela Trgovsko - industrijska zbornica v Ljubljani proti svojim članom veletrgovcem in velikim industrijalcem, ki navijajo cene in odirajo narod in kaj je podvzela, da zaščiti male trgovce in obrtnike, tudi svoje člane?

Do danes še nič. Tudi v bodoče ni pričakovati od sedanje uprave, v kateri sedi večina veletrgovcev in velikih industrijalcev, v tem pogledu kakega koraka.

Sedanja špekulacija z visokimi cenami jasno kaže, da interesi velikih industrijalcev in veletrgovcev na eni in obrtnikov ter malih trgovcev na drugi strani niso istovetni, ampak globoko

* Herostvates se je imenoval staroveški »junak«, ki je na vsak način hotel priti v zgodovino in je zato zažgal — mesto.

nasprotni. Da prvi vodijo politiko zbornice le v duhu svojih interesov, a obrtniki in mali trgovci jim služijo le kot sredstvo iza katerega se spretno skrivajo pred obsodbo izkoriščenega delovnega ljudstva.

Če hočejo obrtniki in mali trgovci zaščititi sebe in svoje interese, morajo čim preje in temeljito pomesti s sedanjo bogataško upravo zbornice. Prva in glavna zahteva obrtnikov in malih trgovcev mora biti: Samostojna zbornica obrtnikov in malih trgovcev.

KITAJCI SO ZAUSTAVILI JAPONSKO OFENZIVO PRI NANINGU.

Čungking 8. 12. Pri Naningu so kitajske čete v zadnjih dneh zaustavile japonsko ofenzivo in prešle v protinapad. 6. decem-

bra so dosegle kitajske predstraže severno okolico Naninga, kjer so se razvilj ostri boji. Kitajska artilerija je obstreljavala japonske postojanke v Naningu. Kitajska litala so bombardirala japonske postojanke na cesti Naning - Binyang in so nanesla sovražniku velike izgube.

V začetku decembra je bilo v bojih v okolici Nankiga deloma ubitih deloma ranjenih nad 1000 japonskih vojakov. Prov tako je bila zaustavljena japonska ofenziva severno od Kantona, kjer so prov tako Kitajci prešli v protinapad.

Vsi ti boji so ponoven dokaz, da se japonski načrt hitrega zloma kitajskega naroda ne samo da ni posrečil, ampak nasprotno, da se strnjen kitajski narod vedno uspešneje upira napadu japonskih osvajačev.

Mladini - svobodo organiziranja

Zakaj postavljamo vedno znova zahtevo po svobodi mladinskih organizacij in društev? Saj se mi mladi moremo »svobodno« včlaniti v kakršnokoli mladinsko društvo: v sokol, v odseke slovenskih fantov ali v dekliske krožke, v društva kmečkih fantov in deklet, v društva skautov ali gozdovnikov, v razna delavska kulturna društva (Vzajemnost, Zarja . . .), v razna sportska društva. Celo politične »mladinske« organizacije obstojijo, mladina JNS in JRZ. Več kot preveč je torej mladinskih društev.

So to res mladinska društva? Se je kdaj kakšno teh društev borilo ali sploh kako zavzelo za to, da se prepreči nesramno izkoriščanje delavske in kmečke mladine? Da bi dobila kmečki in delavski fant ali kmečko in delavsko dekle podporo za izobraževanje? Da bi se res izvajali vsaj obstoječi zakoni o zaščiti vajencev, ki jih danes neusmiljeno izkoriščajo mojstri? Da bi se zaguralo zaposlenje mladine in da bi se pomagalo brezposelnim mladini? Da bi se pomagalo onim kmetskim fantom, ki morajo k vojakom, in da bi se jim zaguralo v vojski lepše in prijetnejše življenje?

O vseh teh vprašanjih, ki grene danes življenje mladine, pred vsem kmetske in delavske, ne

vedo omenjena »mladinska« društva nič posebnega.

Pred leti se je skušala napredna borbena mladina Slovenije združiti v enotno mirovno, proti vojno borbo. Predstavniki cele vrste mladinskih društev so že pristali na osnovanje mladinskega mirovnega odbora. Hoteli so to, kar je bilo tedaj delovni mladini pravtako najvažnejše vprašanje kot je danes, hoteli so organizirati mladino o borbo proti vojni. Saj ravno mladina v vojni največ trpi in prav ona je torej upravičena da se najodločneje in združena bori proti vojni. In ravno zato je takrat slovenska JRZ in z njo vse kar je protimladinskega z vso brezobzirnostjo napadla to protivno, mirovno mladinsko borbo. S tem izgovorom skušajo vladajoči krogi povsod prikriti zatiranje svobode mladinske borbe.

Vkljub tolikim društvom je zahteva po svobodi organiziranja mladine torej nujno potrebna. Ta svoboda je potrebna, ker pomeni za nas, delovno mladino, važen pripomoček v borbi za naše zahteve. Čim se namreč v kakem društvu pojavi težnja po borbi za pravice mladine, je konec svobodnega delovanja društva. »Svobodo« imajo torej samo toliko časa dokler drže mladino na uzdah in dokler jo us-

Maščevanje

Napisal L. Ženovec.

Kmet Oman je vstal še pred svitom, nakrmil vola in napregel, ko je na vzhodu komaj požarel prvi svit poznega jesenskega dne. Moral je napreči tako zgodaj, kajti do železniške postaje je bilo tri ure. Tri ure tja, tri ure nazaj, nekoliko zamude na postaji pa bo že zopet noč, ko se bo vrnil domov — če bo vse gladko šlo.

Počasi in enakomernih korakov sta vlekla voliča voz po samotni cesti, ki se je vlekla skozi ozko dolino proti postaji. Za njima se je pomikal voz naložen s tesanim tramovjem. Vrh tramov je bil zvit zvežen sena, namenjen za volovsko kosilo.

Sam Oman pa je istotako počasi in enakomerno korakal pred vprego. Biča ni bilo treba rabiti, ker sta voliča bila pametna in sta ubogala na besedo, zato se je kmet lahko vdajal svojim mislim. Zložna pot, samotna, mračna jesen in enakomerno ropotanje vprege preračdo zazibljejo v razmišljanje.

Ena ura . . . Naredil se je sicer dan, a mračno je le, sonce si nikamor ne more pomagati. Cesta je kamnita, dolina ozka, po bregovih čepijo samotne kmetije in bajte.

Dve uri . . . Dan je svetlejši, dolina malo širša, bregovi niso več tako strmji in kmetije na njih so svetlejšje, položnejše. Cesta je širša in blatnejša. Voda ki je prej spremljala cesto z neprestanim žuborenjem, se je nekam izgubila.

Nastopi tretja ura . . . Pokrajina se svetli, cesta se boljša. ob cesti tu in tam nastajajo lepše hiše, v obraz zabrusi ostrejša sapa široke doline, v katero sa stranska dolinica počasi izteka.

Ta sapa je Omana šele prav vzdramila. Strese se, stisne bič in zavpije: »Hej voliča! še malo pa bosta počila!«

Medpotoma je Oman vse svoje gospodarstvo, vse težave in načrte za bodočnost na drobno razmisllil.

Danes pelja prvo furo tramov lesnemu trgovcu. Njegovi trami so sicer drobni, so navadno blago, ki ga ponujajo vsi majhni kmetje, ki nimajo velikih lesov in mlajo sproti izsekavajo za kritje vsakdanjih potreb — pa je zato po ceni. Ali za par sto dinarjev pa le bo. Še dve furi, ali tri pa bo za davek, za zavarovalnino, za žakelj ali dva koruze, pa obutev štirih otrok, ki so bosí. Če bi bil les malo dražji, bi mogel kupiti čevlje še ženi in sebi... Če bi bila cena le še malo bolj krščanska, bi mogel kupiti tudi kako krpo obleke... In če bi imel malo bolj zaraščen gozd, bi prodal še par fur, da bi imel za razne druge potrebe...

Nikoli ni konec teh misli, ki se kar same od sebe razpredajo, ki pa so tako zapeljive in goljufive. Ali tudi kmečko srce ima rado lepe, dobre misli, da pozabi na težave...

»Hej voliča, hej, da bo kruha kej!«

Omanova vprega je zasukala na prostorno skladišče lesnega trgovca Žigovca.

»Kaj pa vi oče Oman!« ga je oblastno pozdravil prevzemovalec.

»Z gospodom sem se zmenil«, mu je odgovoril Oman s ponižnim glasom, zraven si je pa mislil: »Kaj se baharitiš, ko pa si sam večji siromak kakor jaz!«

Oman je razrajskal verige in začel skladati. Prevzemovalec je z notesom v roki zabeležil prvo bruno. Oman je prekantal drugi tram.

»Izvržek!« je zavpil prevzemovalec in jo je zvalil na drugo stran voza.

Oman ga je obupano pogledal, a molčal ter počel kantaliti tretji tram.

»Zvržek, Oman! Na drugo stran!« ga je prekinil prevzemovalec.

Oman je stisnil čeljusti od bolečine. Skladal je dalje.

»Izvržek, izvržek, — na ono stran!« je trobil prevzemovalec dalje. Oman je zaustavil delo in obstrmel.

pešno zavajajo v nikomur koristne medsebojne spore.

Mladini je potrebna zabava, razvedrilo, sport... S tem se razgibamo, si pridobimo zdravja; zato so koristna vsa ta mladinska, telovadna in sportna društva. Še bolj so mladini koristna in potrebna prosvetna društva kjer se mladina izobražuje. Potrebna so posebno danes, ko posebno kmetijska in delavska mladina nima zadostne možnosti izobraževanja v šolah. Toda če hočejo vsa različna društva dati mladini izobrazbe in razvedrila, morajo vedeti, da je zato predpogoj mladini zasigurati kruh in mir. Mesto borbe za to pa danes ščuvajo mladino drugo proti drugi: sokole proti slovenskim fantom, skavte proti gozdovnikom. Pošiljajo mladino v »borbo«: katoliško mladino proti »svobodoljubni«, obojno proti »komunizmu«, nikogar pa ne za mladinske zahteve. Izrabljajo mladino za svoje strankarske namene, organizirajo jo v mladino JRZ in mladino JNS, da postane tako samo opora vseh onih, ki so glavni sovražniki delovnega ljudstva. Delajo vse to zato, da oddvoje mladino od borbe delovnega ljudstva, ker vedo, da bi se enotna borba mladine, za njene zahteve morala nujno postaviti ob stran celotnemu gibanju delovnega ljudstva.

Delovna mladina, posebno kmetijska in delavska, ima zato težko in važno nalogo v obstoječih mladinskih društvih. Tu v društvih, tako katoliških kot »naprednih«, prosvetnih in sportnih je treba razkrinkati vse one, ki skušajo vnašati razdor med mladino. Razkrinkati in onemogočiti delovanje onih, ki skušajo vzgajati mladino pod geslom borbe proti fašizmu in za demokracijo, za vojno, mesto da bi jo vzgajalo za borbo za resnično ljudsko demokracijo in proti fašizmu doma. Razkrinkati one, ki skušajo razdvajati kmetijsko in delavsko mladino. Razkrinkati one, ki vzgajajo mlade sokole za vojno, slovenske fante proti »komunizmu«, člane društev kmetijskih fantov in deklet za vojno in proti klerikalizmu, mesto da bi vzgajali mladino za skupnost v borbi za njene zahteve.

Za to mora biti v teh mladinskih društvih ravno naše delo,

delo delovne mladine, v vzgajanju solidarnosti mladine v skupni borbi. Zato pripravljajmo sodelovanje delovske mladine s kmečko mladino. Prirejajmo skupne izlete društev kmetijskih fantov in deklet z različnimi delavskimi društvi; sokolskih društev z različnimi kmetijskimi in delavskimi društvi. Prirejajmo skupne prireditve, veselice, akademije različnih društev. Vzgajajmo v mladini potrebo po skupnosti. Pripravljajmo in organizirajmo skupne meddruštvene odbore različnih mladinskih društev, ki bodo skupno postavljala in se pod vodstvom teh odborov borila za skupne mladinske interese. Ustvarjajmo tako odbore enotnega mladinskega gibanja.

Edino tako mladinsko gibanje bo moglo priboriti mladini svobodo organiziranja, ki ji ga gospoda ne bo nikdar dala sama — prostovoljno. Tako bodo mogla mladinska društva ko bodo postala res mladinska, to se pravi, ko bodo izločila iz svojih vrst vse sovražnike mladine in svobodne mladinske borbe, — skupaj postavljati in se boriti za one zahteve, za katere se danes posamezno boriti ne morejo.

Zahteva po svobodi organiziranja vsebuje zato za nas zahtevno, da mladina sama odloča v svojih društvih, sama vodi svojo borbo, sama vodi svoje samoizobraževanje, ki bo moglo biti samo pod tem pogojem mladini res koristno, ker bo svobodno, ker ne bo vsiljeno od gospode, ki izrablja izobraževanje za vojno hujskaško vzgojo in za razpihovanje ideološko - strankarskih strasti; da mladina sama organizira svojo zabavo, ker bo samo taka zabava res svobodna in koristna in samo tako ne bo služila zaslepljevanju mladine. Danes skušajo s tem, da ji nudi svojo zabavo mladino zavesti s poti borbe za mladinske zahteve.

Zahteva po svobodi organiziranja mladine vsebuje zato za nas borbo za izločevanje vplivov lažnih zaščitnikov mladine iz vseh mladinskih društev.

MLADINA, »NOVA LJUDSKA PRAVICA« JE TUDI TVOJE GLASILO. SODELUJ V NJEM IN POMAGAJ GA RAZŠIRITI!

Ženskam volilno pravico

Sporazum in politične razmere, ki so nastale po sporazumu, so tudi pri nas, ženskah, zbudile upanje, da nam bodo obljubljeni novi politični zakoni priznali enakopravnost v političnem življenju in dali vsem ženskam volilno pravico. Toda kmalu smo videle, da so politiki vladajočih strank molčali o tem kakor grob Edino predstavniki Hrvatske Seljačke Stranke so na vprašanje nekega ženskega odposlanstva izjavili, da na Hrvatskem mogoče dobe ženske volilno pravico, toda še tu samo kmetice.

Načrti novega volilnega zakona so pokazali, da je bila naša bojazen upravičena: — ženska volilna pravica v njih ni priznana! Zopet bodo odločali drugi o tem ali bo vojna, v kateri bodo padali in krvaveli naši možje in otroci, zopet bodo drugi odločali o draginji, davkih, kar bomo najbolj občutile me v naših gospodinjskih, še naprej bodo brez naš odločali o podporah, o bolnicah, o porodnišnicah — trpele bomo pa me!

Za svojo pravico odločevanja o vprašanjih, ki se tičejo življenja naših otrok in nas samih, se bomo borile kljub temu še naprej. Toda za uspešno borbo moramo dobiti, kdo je tisti, ki nam noče priznati naših pravic in zakaj nam jih noče priznati. Saj bo naša borba uspešna šele tedaj, ko bomo vedele proti komu se moramo boriti in kdo je pri tem naš zaveznik!

Zelo razširjeno je mnenje, da ženske nismo dovolj duševno razvite in zmožne, da bi nas lahko pripustili v politiko. Čeprav je ta ugovor naravnost smešen, ga moramo vendar omeniti, ker tudi nekatere ženske same mislijo, da so res manj vredne in zmožne kakor možki. Poglejmo samo žensko, kako opravlja svoje dolžnosti! Kmetica prav tako kakor kmet vse leto opravlja težka poljska dela, pri tem pa še skrbi za gospodinjstvo in rodi ter vzgaja otroke. Prav tako delavka ne opravlja nič lažjih del, kakor delavec, samo da jo pri tem na račun njene takozvane manjvrednosti slabše plačajo in še bolj izkoriščajo. Doma pa jo po končanem delu čaka še gospodinjstvo in otroci. Prav tako se je ženska izkazala tudi v vseh

drugih poklicih, do katerih so jo pripustili. Pa tudi tiste žene, ki vodijo gospodinjstvo in vzgajajo otroke, resno in vestno vršijo svoje važne dolžnosti. In v resnici se tudi nihče ne pritožuje, češ da ženske niso za delo. Samo »za v politiko« ženske niso, tako govore. Zakaj?

Ogromna večina žensk je delovnih žensk, ki slabo živijo, ki čutijo zatiranje in iskoriščanje še bolj kakor možki: najprej so iskoriščane po delavnicah, uradih, in kar jim ostane sil, jim jih izčrpa delo doma, ki ni od nikogar priznано pa je vendar temelj vsega gospodarskega in družabnega življenja. Tem delovnim ženskam dati volilno pravico se torej pravi, pripustiti v politično življenje in v političen boj ogromno armado ki se bo borila za svoje pravice, za pravice delovnega ljudstva! To prav dobro vedo tisti, ki se borijo proti ženski volilni pravici in ki nam nočejo priznati politične enakopravnosti. Delovna ženska se je že često izkazala za veliko bolj borbena in odločno kakor možki. Saj se ona bori ne samo za se ampak za svoje otroke, za kri svoje krvi, in to ji daje večjo silo, borbenost in vztrajnost. Zato pa je in ostane težnja vseh protiljudskih režimov, da se ženski ne prizna nobenih pravic, ampak da se jo drži v kuhinji in za pečjo! Protiljudski režimi, ki vladajo v interesu tistih, ki nas izkoriščajo po tovarnah, ki umetno znižujejo cene kmečkim pridelkom, in katerih pohlep po profitih in oblasti je nenasiten, ta gospoda je proti ženski pravici, to je naš sovražnik!

Nekateri, ki so sicer za enakopravnost žensk v politiko, pa se danes bojijo ženske volilne pravice, češ da jo bodo izkoristili vladajoči oblastniki v svojo korist. Ta ugovor pa je kaj slab. Tako je slab, da vidimo, da se na to ne zaneajo niti vladajoči oblastniki in ne dajo ženskam volilne pravice. Saj to bi jim bilo kaj lahko narediti! Res je in to prav dobro vedo ti oblastniki, da žensko vsak samo toliko časa izkoristi, dokler je v neznanju in v temi.

(Nadaljevanje na 8. strani.)

»Gospod mi je rekel, da mora biti les kakor po navadi. Vedno sem takega dobavljal.«

»Nič ne bo, Oman, jaz imam tako navodilo in vem kaj delam. Vaš les je slab, prevpičila mera, mnogo prevpičila. Kaj pa ste delali?«

Od petnajst tramov, kolikor jih je bilo na vozu jih je bilo osem izvrženih. Prevzemovalec je že zaključeval blok.

Oman se je uprl:

»To ne gre, gospod prevzemovalec! Moj les je lepši, kakor ta tukaj na kupu! Zakaj pa ste tega prevzeli?« Kazal je na skladovnico krivoljastih tramov.

»To vas ne briga!«

»To je gotovo od kakega bogatina. Moj les pa ne velja, ker sem siromak.«

Omana je zapeklo v grlo in skoraj je začutil sklelečo mokroto v očeh. Povešenih rok je obstal poleg vprege

»Tu imate noto za blagajno.« Prevzemovalec mu je mohl list Ker se Oman ni ganil je nadaljeval: »Onih osem izvrženih

tramov vam lahko popišem eno mero nižje če hočete.«

Oman je še vedno nemo stal na mestu. Skeleči občutek mu je pretresel telo. Osem tramov izgubljenih, oziroma razvredno tenih! In to najlepši, največji trami. Kaka izguba? Vse sanje, vsi računi so splavali po vodi. Kje je koruza, kje denar za davek, kje obutev? In jutri bo isto, pojutrišnjem ravnotako... Zakaj?

Pogledal je prevzemovalca, ki mu je mohl bel list, pogledal na les, pogledal na breg nad postajo in na sivo, čemerno nebo. Pekoča malodušnost se je začela spreminjati v jezovit odpor. Občutil je krivico, veliko krivico.

»Ne! je odbil skoraj osorno, »ne, tako se ne pustim, čeprav sem siromak.«

Odločno je stopil h kupu izvrženih tramov in jih začel nakladati nazaj na voz. Ko je bil gotov je stopil pred voliča, ki sta pobirala s tal seno, pograbil ostatak sena i ga odnese nazaj na voz. Vola sta ga gledala

z neverjetnimi očmi. Potem je pognal

»Kakor hočete!« je rekel prevzemovalec za njim.

»Ne, ne dam se! To je krivica, ki se ji ne vdam!«

S temj besedam je Oman zapustil skladišče.

Zunaj na cesti mu je jeza nekoliko odlegla in dobro se mu je zdelo, kar je storil. Sedel je na izvrženi les in prepustil cesto voličem, ki sta kar sama od sebe začela ubirati pot proti domu.

Tam kjer sta vola z glavne ceste zavila na cesto v njegovo dolino se je šele prav streznil. Vozili so se mimo dolgega tovarniškega poslopja. Za tovarno so se prikazali mračni perzonali. Ob pogledu na te dolge, te mračne hiše, odkoder je donel otročji krik, se je Oman spomnil:

»Kam pa pravzaprav vozim ta izvržek? ali ga bom tri ure dolgo pot vlekel domov?«

Obšla ga je čudna misel... Ne nadoma je skočil pred voliča in zapeljal po cesti do prvega

perzonala. Pred vhodom je bilo par mož in žen. Pred njimi je Oman ustavil in rekel:

»Možje, jaz sem Oman, kmet ski siromak iz Razborja, Žigovcu sem peljal les, pa mi ga je izvržel. Domov ga ne bom vlačil in rajši ga pustim vam za kurjavo, kakor pa bogatinu Žigovcu. Tu ga imate.«

V hipu je razvezal verige, zmetal brune po dvorišču, se vsedel na prazen voz in pognal z besedami:

»Jaz sem Oman iz Razborja, saj me poznate. Dajte les najrevnejšim izmed vas, tistim ki nimajo s čem kuriti...«

Ko je bil že daleč od tovarne, sredi dolge dolinske ceste, je Oman začutil glad. Vzel je iz žepa kos ovsenega kruha in ga začel otepati.

»Dobro sem naredil, kar sem naredil,« je momljal. Jutranje sanje, grdo izkveržene, so se izprevrgele v kruto razočaranje, a kmet Oman je bil zadovoljen in je občutil neko globoko zadoščenje in veselje nad samim seboj...

Kaj nekaterim ni všeč . . .

Različni ljudje govore danes kmetom, delavcem in delovnim ljudem sploh o politiki. Različni ljudje ustanavljajo dandanašnje svoje »stranke« in si iščejo somišljenike. To so kakor martinčki, ki prilezejo na dan, ko spomladansko sonce ogreje zemljo. Vsi so si podobni med seboj v tem, da vsi razvijajo svoj »demokratični program«, da veliko obljublja, da imajo polna usta skrbi za »delovno ljudstvo« in da trde, kako je njihova stranka za vse enako dobra. Kako naj se v tej zmedeni programov in strank odloči delovni človek, ki je prišel do spoznanja, da obe stari slovenski največji gosposki stranki, tako zvanii »klerikalci« in »liberalci«, ne morejo biti več predstavniki pravih slovenskih ljudskih interesov?

Bojmo se predvsem tistih strank, ki pravijo, da so za vse enako dobre. Takšnih strank ni in jih ne more biti. Če pa neki »voditelji« vendarle to trdijo, tedaj imajo nečiste namene. Na svetu so različni ljudje. Eni so taki, žive od dela svojih rok, drugi ne vedo, kaj je to delo. Eni v potu svojega obraza obračajo svojo skopo zemljo ali pa se ubijajo v tovarnah in delavnicah za svoj črni vsakdanji kruh, drugi . . . saj veste kako je s temi. Za vse te ljudi se ne da ustvariti nobene skupne stranke. Stranka lahko brani samo koristi enim ali drugih, ni kakor pa ne vseh hkrati.

Seveda, nobena gosposka stranka ne bo na vsa usta povedala, da hoče braniti samo koristi bogate gospode. Če bi bilo v programu kake stranke napisano kaj takega, potem bi bilo te stranke kaj kmalu konec, kajti bogate gospode je zelo malo. Kaj sledi iz tega?

Iz tega sledi, da niso važni samo in v prvi vrsti programi, ki jih označujejo posamezne stranke, marveč predvsem to, čigave koristi bo ena ali druga stranka branila in predvsem: kdo bo imel resnični vpliv na vodstvo stranke. Važno je, ali bodo vodili delovni ljudje: delavci, kmetje, obrtniki, delovna inteligenca, ali pa gosposki politikanti in špekulanti, vaški magna ti in oderuhi ali kakršni koli drugi ljudje, ki se vrte na repu gospode.

Najhujše in najbolj škodljive koristi delovnega ljudstva pa so tiste stranke ki na videz pripovedujejo, da bodo branile samo interese kmetov in delavcev, v resnici pa vsa njihova politika služi gosposkim koristim. Tako se je zadnje čase pri nas pojavila cela vrsta podobnih stranic. Ena se imenuje »Kmečko-delavska stranka«, druga je »Kmečko-demokratski blok«, tre-

tja »Samostojna demokratska stranka«, četrta Slovenska ljudska stranka itd. Vse te stranke se trudijo, da bi predvsem pridobile slovenske kmete. Toda treba si je samo malo po bližje ogledati vodilni sestav teh strank, pa bomo takoj spoznali, kam pes tace moli. Te stranke povečini ustanavljajo ljudje, ki so odpadli od starega »liberalnega« in »klerikalnega« tabora ter iz Pucljeve Samostojne kmečke stranke. Res je sicer, da bi samo po sebi to še ne bilo najhujše, kajti tudi mnogi poštenu kmetje in delovni ljudje so odpadli od teh strank, ko so se prepričali, da vse te stranke dejansko delajo proti koristim slovenskega delovnega ljudstva in da so le v službi gospode. Toda ti poštenu kmetje in delovni ljudje so potem spoznali tudi nekaj drugega: da mora delovno ljudstvo, prvič, vzeti svojo usodo v svoje lastne roke in drugič, da se mora za svoje pravice boriti skupno, to je v skupnem političnem gibanju kmetov, delavcev in vseh delovnih ljudi. Zato se je tudi pričelo naporno prizadevanje za ustanovitev resnične zveze delovnega ljudstva.

Drugače pa so mislili drugi gospodje, ki so odpadli iz starih strank, ko so te prišle ob dobro ime. Zavedli so se, da se je s protiljudsko politiko šlo predaleč in da zares obstoji nevarnost, da bi delovno ljudstvo uvidelo potrebo da se mora samo in združeno boriti za svoje pravice koristi. Zato so poskusili, da bi na nov način naše kmete znova dali pod gosposki klobuk. Pričeli su ustanavljati celo vrsto novih stranic — vse proti Zvezi delovnega ljudstva. Ali ni vsakomur jasno, da tisti, ki drobe že itak razcepljeno delovno ljudstvo Slovenije dejansko samo krepijo obe najbolj protiljudski gosposki stranki, ki sta izmenoma gospodarili na slovenskih tleh za beograjski centralizem in zase, samo ne za slovensko delovno ljudstvo? Vsakomur je to jasno. Dokler niso delavci in kmetje prišli s svojim predlogom, da naj se vsi delovni ljudje združijo v zvezi delovnega ljudstva, toliko časa se ni nihče oglasil. Kakor hitro pa je izšla izjava o pripravljanju Zveze delovnega ljudstva Slovenije, potem so se pojavile te stranke na vseh koncih in krajih. Čemu?

Ker jim združevanje delovnega ljudstva ni všeč, kajti oni vedo, da je to konec gosposkega vodstva nad kmeti. Oni vedo, da kmetje s tem jemljejo svojo borbo v svoje roke. Zato je nastal šum po vsej Sloveniji. Toda naj šume! To je ravno znak, da je delovno ljudstvo Slovenije na pravi poti.

S. K. D. S. in Anton Radić

Kakor je znano, so gg. dr. Vavpetič, dr. Lončar, dr. Maček Viktor iz Ljubljane in g. Jevšnik iz Kozjega v novembru tega leta v Zagrebu ustanovili »Kmečko-delavsko stranko«. Z njo se nekako obnavlja stara Pucljeva Samostojna kmečka stranka. V tej stranki se je v vodstvu zbralo poleg ljubljanskih gospodov tudi nekaj bogatih vaških magnatov ter ljudi, ki so 1935. leta kandidirali na Jeftičevi listi ali pa so vsaj glasovali zanjo. S to stranko se nam ne nudi torej nič novega, marveč je to samo nov način, kako bi se po starem kmetje podredili mestni in vaški gospodi.

Sama po sebi bi nas torej ta stranka ne zanimala, če bi si ne poskušala dajati videz, kakor da se naslanja na nauke bratov Radićev in da je prava kmečka stranka. Kasneje se bomo še povrnili na to vprašanje. Danes pa bomo navedli samo nekaj mest iz spisov soustanovitelja in duhovnega utemeljitelja Hrvaške kmečke stranke Antona Radića. Treba je ta mesta samo dobro prebrati, pa bomo takoj videli, kako malo ima tako zvana »Slovenska kmečko-delavska stranka« skupnega z Radićem.

Anton Radić je bil človek, ki je zrasel iz bede kmečkih množic in ki je tudi videl, odkod ta beda izvira. 1903. leta je pisal v svojem listu »Dom« (str. 291.):

» . . . Mislim, da je največji greh na človeku to, ko hoče in si prizadeva, da mu mora drugi človek, njegov brat, služiti kakor živina: da na njem jaha, da se na njegovih plečih bogati, da postaja močan, ugleden in naposled tudi »velika«, ko stoji na sto in tisočih ramenih in glavah. V tem grehu se, mislim, vrta in iz njega izhaja ves ljudski rod in človeško prizadevanje: eni gledajo, da bi druge zadržali v jarmu ali da bi jih podjarmili in da bi bila njihova čreda čim večja, drugi pa se iz jarma in črede izmikajo in hočejo postati ljudje. To drugo prizadevanje gre počasi, pa vendar — gre . . . »

Boriti se proti temu zlu, to je Anton Radić postavljal kot svojo glavno nalogo. V istem listu je pisal 1903. leta:

» . . . Hočem samo to, da bi se odstranilo s sveta tisto najgusnejše: tisto gospodstvo, ki se hote in zavestno hrani s tujim gladom, poji s tujo žejo, dviga s tujim padcem, časti s tujo

sramoto in vseskozi živi in diha s krvjo in izdihi svojega bližnjega, ki ga je Bog ustvaril za življenje in užitek, za čast in dostojanstvo prav tako, kakor kakega žalostnega in klavernega »gospoda« . . . »

Bogati gospodi zato A. Radić ni zapal. O njej je pisal:

» . . . Mi Hrvati, t. j. neki naši gospodje nekako vzdihujejo zatem, da bi se zedinili in da bi bili sami svoji. Jaz pa vas vprašam: kaj nam bo koristilo, če bomo vsi imeli svojo vlado, peščica naše gospode pa bo delala po svoji mili volji, a za ljudstvo ne bo vprašala? . . . Kaj nam bo lastna vlada, če bi ta vlada preganjala in zatirala svoj narod hujše kakor tuja? . . . »

Anton Radić je zato delal na tem, da bi se delovni ljudje združili v skupni tabor in se borili za skupne cilje. 1904. leta je pisal v »Domu«:

» . . . Ljudi lahko drže v slogi tri stvari: ljubezen, strah in misel. Ta tretja je najmočnejša, misel. Oj, misel! Ali veste, kaj je to misel? Ali veste, kaj je to ena misel v sto, tisočih, milijonih duš? . . . Ena misel najbolj zedinjuje in združuje ljudi . . . »

Anton Radić se je tudi že v veliki meri zavedal, da je samo zveza med delavci in kmeti pot k poboljšanju položaja enim in drugih. V »Domu« 1904. leta na str. 169. je pisal:

» . . . Če kmet ni brat delavcu, kdo pa mu je potem? . . . »

A na str. 67. pripominja:

» . . . Ves tisti veliki boj, ki ga delavstvo danes bije za svoje trpljenje, to je najdostojnejša borba. V tem boju se je že veliko doseglo. A ko se bo doseglo vse, kar je mogoče in pravično tedaj boste videli, ali se bo svet še pritoževal: »Kako mi trpimo!« »Ne bo se, ker se bo trudil po svoji volji in zase . . . »

Anton Radić sicer ni videl pravih vzrokov, ki so povzročili take razmere ki jih tako pretresljivo opisuje v svojih delih. Zato so njegove misli in njegovo prizadevanje že takrat, zlasti pa kasneje nešteti ljudje poskušali izkoristiti za namene, ki niso bili niti najmanj v skladu s koristjo delovnega

ljudstva. Toda te in neštete druge izjave kažejo, da tisti gospodje, ki se v Sloveniji proglašajo za somišljenike Radića, nimajo ničesar skupnega s stremljenjem tega kmečkega voditelja. To gospodo bomo najbolje označili spet z besedami Antona Radića, ki jih je namenil predvojni hrvaški gosposki opoziciji, ki je bila močno podobna naši. V »Programu HRSS« iz leta 1905. pišeta brata Radića:

» . . . Ko je ljudstvo videlo, da je njegovo trpljenje po vsakih volitvah vse večje; ko je vrhu tega še videlo, da je njegovo trpljenje političnim voditeljem tako rekoč deveta brigada, marveč da imajo samo med sabo svoje račune, zaradi katerih se prepirajo med seboj leta in leta. Po vsem tem je popolnom razumljivo, da je to politiko naše opozicije ljudstvo vedno manj maralo in so naposled same politične stranke . . . začele razpadati . . . Pravi razlog, zakaj naša opozicija razpada, je v tem, da gospoda vidi, da je vse zastoj, da ne more ničesar napraviti niti za ljudstvo, niti proti našim sovražnikom in nasprotnikom. Trpljenje, ki ga trpi ljudstvo; krivica, ki jo trpe domači ljudje od domačih ljudi in od tuje politične oblasti je že tolika, da je gospoda proti temu nespособna, kar koli napraviti, da ne more napraviti ničesar . . . »

A. Radić je še premilo sodil to gospodo, kajti ona ne samo da ne more, marveč tudi noče. Toda z očitno jasnostjo A. Radić dokazuje, da gosposko vodstvo — ne samo vodstvo bogate gospode, temveč tudi vodstvo raznih malomeščanskih gospodov — delovnemu ljudstvu ne more pomagati niti korak naprej.

Po vsem tem lahko slovensko ljudstvo, samo presodi, kdo je bolj pravilno sprejel in dalje razvil nauke Antona Radića: ali slovenska kmečko-delavska stranka, ki vleče slovenske kmete pod gosposki klobuk, ali Zveza delovnega ljudstva Slovenije, ki kliče kmetom, naj se — skupaj z delavci in ostalimi delovnimi ljudmi — postavijo na svoje lastne noge in naj svojemu boju postavijo na čelo svoje lastne ljudi.

Delavstvo in sporazum

Ko se je v Belgradu konstituirala tkzv. vlada »narodnega sporazuma«, je poleg drugih ljudskih slojev v državi tudi delavstvo pričakovalo, da bodo čimprej pri nas zavladale demokracije politične, gosposkarske in socialno - polit. razmere. Od strani raznih vplivnih ljudi se je napovedovalo popolen prelom z dotodanjim protiljudskim načinom krmarenja države in da se bodo popravile vse krivice, ki so bile prizadejane posebno delovnemu ljudstvu od prejšnjih diktatorskih režimov.

Tudi večji del slovenskega delavstva je takrat gojil močne simpatije do tega sporazuma, ker je upal, da bo lažje uveljavljal svoje upravičene zahteve, ko bodo ukinjeni od prejšnjih režimov izdani delavstvu škodljivi soc. politični zakoni in predpisi.

Čeprav so od tega časa pretekli trije meseci se v tem pogledu pri nas v Sloveniji ni prav nič izpremenilo. Niti eno od pričakovanih se doslej ni izpolnilo. Prvo, kar je delavstvo zahtevalo in še danes zahteva, je:

SVOBODA ZDRUŽEVANJA, ZBOROVANJA IN TISKA.

Še vedno se delavstvu postavljajo ovire v njegovem gospodarskem boju za odgovarjajoče mezde, znosnejše delovne pogoje in upoštevanje zakonitih socialno - političnih odredb. Z raz-

nimi ukrepi ščitijo interese podjetništva, domačega in tujega kapitala, na škodo interesov delavstva kot gospodarsko najbolj udarjenega razreda v državi. Posebno v pogledu tiska je cenurna praksa še vedno ista ko prej. Medtem ko se privilegirana »delavska« organizacija ZZZ - jugoras v svojem tisku lahko neovirano poslužuje najhujših izpadov in klevet proti svobodnim delavskim strokovnim organizacijam, slednje ne morejo niti odgovarjati na te lažne napade. Kljub temu pa, da je ZZZ - jugoras od prejšnjega režima kategorično zahteval razpust URSS-ovih razrednih strokovnih organizacij, danes naše organizacije ne postavljajo zahteve po razpustu jugorasa, večeč da bo ob svobodnem delovanju naših sindikatov ta organizacija nujno morala propasti, ker nima zdravega jedra in opore v delavstvu

Dalje je delavstvo pričakovalo, da se bo po sporazumu ukrenilo vse potrebno v smeri

NORMALIZACIJE RAZMER V DELAVSKIH SOC. POLIT. USTANOVAH.

Tudi to se do danes še ni zgodilo. Od prejšnjega režima imenovane uprave teh ustanov še vedno samovoljno določajo smer njihovega delovanja, od katerega ima korist samo neznamen delposameznikov. Pri tem opozarjamo na dejstvo, da je n. pr. se-

danja uprava delavske zbornice črtala vse kulturne subvencije svobodnim kulturnim organizacijam, a daje velike denarne vsote ZZZ-jugorasa; preganja naše organizacije iz lokalov; sklena dosmrtno službene pooblastbe z nameščenci, ki so obenem funkcijonarji ZZZ - jugorasa; da je v svojih prostorih uvedla popoln birokratizem in mora delavec, ki hoče do kakega zborničnega referenta, opraviti toliko — če ne še več — formalnosti, kakor če bi hotel do ministrskega predsednika.

V OUZD so razmere pod vsako kritiko. Oboleli delavci in delavke se v nešteti primerih zavračajo in pošiljajo kot zdravi na delo. Za vsako malenkostno nejasnost, čeprav ni povzročena po krivdi delavca, se slednjemu ali zadržati izplačilo ali pa celo črta hranarina.

Da ne govorimo o manjvrednih zdravilih, ki jih izdaja urad obolelim članom, četudi mora delavstvo plačevati zelo visoke prispevke v to ustanovo. Še mnogo hujše je z izdajanjem nezgodno - rentnih odlokov. So slučaji - še celo pogosti - ko nesrečenec čaka na odlok in rento po celo leto in celo več, medtem ko mu urad ustavi hranarino že po 26 tednih.

Nič boljše ni z oskrbo nezaposlenih delavcev od strani javne borze dela (JBD). Posebno sezonskemu delavstvu je bila prizadejana velika krivica s tem, da so ga izključili od podpor v zimskem času, čeravno ga niso osvobodili plačevanja prispevkov v to ustanovo. Znano je, da ima JBD velike denarne rezerve in da njeni redni letni dohodki celo presegajo 10 milijonov dinarjev. Kaj naj pomeni kopičenje denarja, medtem ko 10 in 10 tisoči državljanov dobesedno gladujejo in propadajo v bedi in pomanjkanju? Ali se hoče s tem — da se ne izdajajo podpore — dokazovati, da pri nas ni bede?

Zato delavstvo danes odločneje kot kdaj koli popreje zahteva takojšnje svobodne in tajne **VOLITVE V DELAVSKE SOC. ZAŠČITNE USTANOVE,**

ker ni prav nobenega razloga, da se s temi volitvami še naprej odlaga.

V pogledu preskrbe gospodarsko šibkih slojev naroda je naša zakonodaja zelo nepopolna. Nimamo — kljub vedno poudarjani visoki kulturi — splošnega obveznega zavarovanja za slučaj nezaposlenosti. Dejanske mezde delavcev in nižjih nameščencev krijejo komaj 50 - 60% stvarnih življenjskih potreb po dinca. Uradne minimalne mezde pa so deloma še globoko izpod teh. Zato je v sedanjem nenormalnem in v pogledu blagovnih cen nestalnem času naša delavska zahteva po

ZASIGURANJU EKZISTENČNEGA MINIMUMA ZA VSAKEGA POEDINCA,

bolj upravičena in utemeljena, kakor kdajkoli popreji.

Boleča rana na telesu delavskega razreda je posebno tudi

POMANJKANJE ZAŠČITE DELAVSKE MLADINE V INDUSTRIJI IN OBRTI.

Neopregledna bi bila vrsta dokaznih primerov, kako je naša mladina, up naše bodočnosti, danes v obratih prepuščena samovoljnemu izkoriščanju na škodo njenega zdravja, razvoja in strokovne vzgoje. Mladinsko -

zaščitni predpisi se ne izvajajo, preoblagajo jo s pretežkimi deli silijo jo k nadurnemu in počnemu delu, ovirajo jo pri obiskovanju strokovnih šol (vajenci) itd Vse to so ugotovile in dokazale tudi razne ankete, tako da se ne more reči, da pristojne nadzorne oblasti ne bi bile poučene o tem. In vendar ni bilo dosedaj nobenega ukrepa glede izboljšanja teh razmer.

Nič manj kakor na zgoraj navedenih vprašanjih ni organizirano in zavedno delavstvo zainteresirano na vprašanju

ZAŠČITE ŽENE - DELAVKE V OBRATIH.

Žena je po svoji telesni konstituciji in povprečni privzgojenosti šibkejša zato manj odporna proti vsakemu zlu, ki jo doleteva. Zato je žena - delavka potrebna posebne zaščite. Prav ta njena neodpornost je v glavnem povod podjetniku, da jo še bolj izkorišča, kakor moškega delavca. Zaposluje jo pri istih delih, kot moške, a za mnogo nižjo plačo. Izrablja jo kot sredstvo proti moškim delavcem za znižavanje mezd. Celu nedoletne deklice, skoro še otroke (n. pr. v tekstilni industriji) silijo delati čez uro in celo ponoči, čeprav zakon to prepoveduje. Povprečna dnevna mezda ženadelavk je za celih 7 dinarjev nižja od povprečne delavske mezde v Sloveniji.

Zato je organizirano in zavedno delavstvo solidarno z zavednimi delavkami v njihovem boju za vsestransko enakopravnost z moškimi sodelavci in jih bo v tem boju podprlo pod geslom: za enako delo enako plačo!

Delavstvo se zaveda, da se mu spričo izrednega stanja, ki je splošno zavladalo, bližajo črni dnevi. Nastopa doba konjunktura za špekulante z življenjskimi potrebščinami, ki hočejo obo gatiti na račun delovnega ljudstva. Uredba o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije ne bo tu dosti pomagala. To se kaže že danes. Ne rečemo, da je uredba sama na sebi zgrešena, ali pomanjkljiva je. Kontrolne odbore je treba ustanoviti povsod, ne samo v krajih z nad 5000 prebivalci. V te odbore bi morali priti zastopniki delavcev, ki bi bili tudi od delavcev izvoljeni zato, ker je delavstvo vsled svoje številnosti največji konzument življenjskih potrebščin, četudi je njegova kupna sposobnost nizka.

Kaj sledi iz tega? Draginja narašča kljub vsem odredbam. Edino normalno sredstvo, ki ga more delavstvo uspešno uporabiti nasproti draginji — je zvišanje mezd in sicer takojšnje zvišanje mezd. Ker pa večina podjetnikov in kapitalistov odklanja to upravičeno delavsko zahtevo, ne bo delavstvu preostalo nič drugega, kakor da se posluži vseh, tudi najmočnejših sredstev, ki jih ima. Ker pa so še vedno v veljavi od prejšnjega režima izdani predpisi, ki delom prepovedujejo, deloma zelo otežkočajo delavska tarifna in stavkovna gibanja, delavstvo danes s posebnim povdankom zahteva popolno in neokrnjeno

SVOBODO TARIFNIH IN STAVKOVNIH AKCIJ

v svrhu prilagoditve zaslužkov novim draginjskim razmeram in stvarnim življenjskim potrebam delavcev in njihovih družin.

Končno je treba jasno in odkrito povedati še eno: Niti naj-

širša demokracija in toleranca kar se tiče delavskih tarifnih in stavkovnih akcij v pogledu zakonskih predpisov ne more nadomestiti tega, kar je v delavskem gibanju sploh najosnovnejše in neobhodno — to je delavske skupnosti in solidarnosti. Tudi v popolni svobodi štrajka ima delavstvo opravka z dobro organiziranim nasprotnikom, s podjetništvom, ki se vedno hitro znajde v dani situaciji.

Nedvomno je odstotek organiziranega delavstva v Sloveniji zelo nizek. Bilo bi škodljivo to dejstvo prikrivati. S tem pa ni rečeno, da bi v doglednem času ne moglo priti do večjih gibanj za odgovarajajoče mezde. Saj druge poti ni in so te akcije življenjskega pomena za delavstvo. Vendar pa je sigurnost uspeha

odvisna od predhodnih ukrepov delavstva in njegovih strokovnih organizacij.

Delavske svobodne strokovne organizacije se morajo okrečiti. Njihova udarna in obrambna sposobnost mora porasti. Sklenjenim vrstam podjetništva moramo postaviti nasproti sklenjene vrste delavstva, čvrsto povezanega v svojih organizacijah, prežetega z zaupanjem v lastno moč in neomajno voljo boriti se do zmage. To je danes vprašanje nadaljnje eksistence tako poedinca kakor celote.

Zato — brez odlaganja takoj v organizacije!

Bodimo složni in solidarni v skupnem boju za človeka dostojnejše življenje v bodočnosti!

Vojna in naši „Socialisti“

Kdor čita naše časopise, bo opazil v njih zanimivo skupnost: glede na vojno pišejo namreč vsi nekako v istem duhu. Tu so si edini.

V čem je ta skupnost? Skupnost je v tem, kar je napisanega »med vrsticami«. Mi smo nevtralna država in okrito zavzemati se za en ali drugi tabor pri nas ni dovoljeno. Tu vendar ni prav nobenega dvoma, da naše meščanske časopise in njihove gospodarje srce vleče k neke mu prav določenemu taboru in da jih vedno bolj stresa — »vojna mrzlica«. Še celo najbolj zagriženi sovražniki demokracije so naenkrat pričeli mešetariti z »demokracijskimi« frazami, ker vedo, da je »demokracija« postala sedaj lažnjiva zastava sedanje vojne. Z eno besedo — vojna je postala pribežališče za te vrste gospoda.

Nikogar ne bo začudilo, da so najbolj kričavi v tej družini naši — »Socialisti«. Kdor je imel čas zasledovati vse zločine proti delavskemu razredu, ki jih je v zadnjih letih napravila mednarodna »Socialna demokracija«, kdor ima pred očmi sedanje zadržanje francoskih, finskih, skandinavskih, belgijskih itd. socialistov, ta se ne bo prav nič začudil, če bo ugotovil, da je n. pr. »Delavska politika« čisto navaden branilec »vojnih ciljev« enega vojujočih se imperialističnih taborov.

V tem pogledu je zlasti zanimiva resolucija »Socialističnega« vodstva. Kar se notranje politike tiče, koraka čvrsto po stopinjah srbske združene opozicije, ki je zaradi svojega vlesrbskega zadržanja upravičeno prišla na slab glas. Kar se pa mednarodnega položaja tiče, pa

neprikrito sprejema »vojne cilje« angleško-francoskega bloka. Vrh vsega pa se ti vodilni »Socialisti« še sami ponujajo za neke vrste žandarje proti tistim, ki bi ne bili za to »njihovo« meščansko - reakcionarno politiko.

Da jih je pa finski slučaj popolnoma vrgel iz sebe, to se ni treba čuditi. Kakor 1918. leta so se tudi to pot pokazali kot odkriti hlapci svojega gospoda in v tej gonji so seveda celo prekosili svojega gospoda. Tu so delavcem odkrili tudi najglobljo »tajnost« svoje duše: svojo življenjsko priraščenost na tisto družbo, proti kateri pravijo, da se — bore.

Vse to ni slučaj. Spremenile so se prilike, fašizem reakcionarjem ne more več služiti za izhod — pa je prišla spet na vrsto — »socialna demokracija«. Mi vemo, da se v resnici bore za nekaj drugega, kar nima nič skupnega z demokracijo. Toda celo to igro »socialna demokracija« prekrasno pokriva. Postala je znova reševalec sistema, ki propada. In zato »socialistična« »Delavska politika« tako vneto tekmuje z reakcionarnim časopisjem v borbi proti — delavstvu.

Ta dejstva postavljajo pred delavstvo tudi nove naloge. Borili smo se in se bomo borili za delavsko enotnost. Toda s tistimi, ki postavljajo angleško-francoske »vojne cilje« za svoj program, je vsako sodelovanje nemogoče, prav tako, kakor ni »mogoče sodelovanje z »belogavičniki«. Oni in drugi namreč samo rešujejo to — v tem so se našli na skupni liniji —, kar je vredno, da naposled — propade.

Zakaj so proti banovini Sloveniji

Dr. Andrej Gosar, vseučilišni profesor in bivši minister je na podlagi državnih finančnih statistik zračunal, da plačuje Slovenija vsako leto 200 milijonov dinarjev več v državno blagajno, kakor dobi iz nje nazaj.

Številke, ki jih je priobčil v »Dejanju« (števil. 9 za mesec november 1939) dokazujejo, da je bila v letu 1930/31 skupna finančna obremenitev Slovenije skoraj natančno eno milijardo (999.1 milijonov) ali 13% skupne fiskalne obremenitve v vsej državi. Medtem pa so na drugi strani znašali celokupni izdatki države za Slovenijo okroglo 798 milijonov ali nekaj nad 200

milijonov manj, kod je plačala Slovenija vsega skupaj v državno blagajno.

Nadalje Dr. Andrej Gosar, v omenjeni raspravi v »Dejanju«, ki nosi naslov: »Financiranje in gospodarska stran vprašanja o Slovenski banovini« dokaže črno na belem, da so se od leta 1930/31 do danes razmere o teh rečeh dalje spremenile v našo škodo, kajti letu 1937/38 je celokupni delež Slovenije pri vseh državnih dohodkih znašal najmanj okrog 1,050 milijonov (eno milijardo petdeset milijonov).

Država pa je za Slovenijo izdala vsega le 840 milijonov. Če

lotna razlika je — po tem Dr. Gosarjevem dognanju — polnih 210 milijonov dinarjev.

K temu pa bi lahko prišteli še tistih 50 milijonov, ki smo jih preveč plačali za žito in moko. Zaradi državne intervencije preko »Prizada« smo za žito in moko Slovenci plačevali trikratno svetovno ceno, to je v enem samem letu 80 milijonov dinarjev.

Kljub tem jasnim številkam pa se še pri nas najdejo ljudje, ki s finančnih in gospodarskih razlogov nasprotujejo ustanovitvi banovine Slovenije. Zakaj? Zato ker so samozvani voditelji slovenskega naroda, ki so se

menjavali na vladi v Belgradu, s prelaganjem denarja iz domačih blagajn v belgrajske — preložili na Belgrad tudi vso odgovornost glede razdelitve tega denarja, od katerega so dobili sami vedno svoj delež, ne da bi bili pred slovenskim ljudstvom kakorkoli odgovorni za ostanek od 200 milijonov.

In za to, da ne bi zgubili te napačnice, se ti gospodje z vsemi štirimi borijo proti pravi ljudsko - demokratični Slovenski banovini. V tem so si vsi enaki: oni iz JRZ, kakor tisti iz JNS. Toda Slovensko ljudstvo si bo svobodo priborilo kljub temu.

Draginja

Med najbolj pereča vprašanja današnjih dni spada vprašanje draginje. O tem se mnogo govori in piše, draginja pa raste iz dneva v dan.

Kaj je vzrok draginje in kdo ima od nje največ koristi?

V prvi vrsti je to posledica vojne vihe, ki je na mah ispremenila vso mednarodno trgovino in gospodarstvo. Čeprav je naša država zaenkrat še nevtralna vendar občutimo tudi mi vse slabe posledice vojne. Produkte, ki jih izvažamo, lahko danes prodamo po mnogo višjih cenah kot sicer, ker je sedaj večje povpraševanje po njih. Na račun tega se je razvila strahovita spekulacija, ki se je poslužujejo to varnarji, veletrgovci in razni drugi spekulanti. Da je draginja predvsem plod bezvestnih spekulantov dokazuje dejstvo, da se dražijo predvsem oni predmeti, ki jih pri nas še preostaja za izvoz. Kajti veliki spekulanti, vsled ugodnega zunanega tržišča, navijajo cene produktom tu di doma. Ob povečanem povpraševanju le ti zadržujejo blago po skladiščih, pričakujoč še večjega dobička. Po nevtralnih deželah povečani državni izdatki za oboroževanje in vojne priprave pa vodijo k razvrednotenju denarja. To so glavni vzročni draginje.

Ni potrebno še posebej povdariti, da so z draginjo najbolj prizadeti delavci in nameščenci, ki morajo kupovati prav vse kar rabijo za svoje življenje. Cene rastejo — plače pa so večinoma ostale iste. Razen tega pa nekatere tovarne zmanjšujejo obratovanje radi pomanjkanja sirovin ter se s tem položaj celokupnega delavstva še bolj slabša.

Prav tako je udarila draginja bajtarja in malega kmeta. Marsikdo bo dejal: saj so se podražili tudi kmečki pridelki. To je res, samo kdo ima od tega koristi?

V prvi vrsti moramo povdariti, da je zvišanje cen predmetom, ki jih kmet prodaja popolnoma upravičeno. Kmet je prodajal svoje produkte vedno daleč izpod prave vrednosti. Vendar tu ne smemo pozabiti na neko drugo stvar. Znano je, da mora baš mali kmet prodajati svoje pridelke čimprej, včasih celo predno jih je pospravil. Prodaj jih je po nizki tkzv. normalni ceni in prišla bo zima in pomlad, ko jih bo moral spet kupovati, vendar ne več po »normalnih« temveč po »abnormalnih« mnogo višjih cenah. Okoristil se ni kmet ampak prekupčevalci in spekulanti. Saj velja staro pravilo: Kadar kmet pro-

daja je vse poceni, kadar kupuje pa vse drago.

Naraščanje cen uničuje tudi malega obrtnika. Ne samo, da so se podražili njegovi stroški za življenje, temveč se je zmanjšala tudi njegova konkurenčna sposobnost. Medtem ko imajo veliki obrtari stare zaloge sirovin, mora mali obrtnik kupovati vse svoje potrebščine sproti, po zvišanih cenah. Naravno je, da pod takimi pogoji ne more konkurirati industriji.

Kje je rešitev iz tega obupnega stanja?

Imamo zakon o pobijanju draginje. Nadalje je banovina ustanovila razne odbore, ki imajo nalogo proučevati dviganje cen. Tako je neka anketa, ki so jo ti odbori vršili na banski upravi pokazala, da večina delavskih družin živi že sedaj slabše kot je uradno ugotovljeni eksistenčni minimum. Ugotovljeno je bilo tudi, da so cene v splošnem narasle za 15%. Če pa pogledamo naraščanje cen pri predmetih, ki so delovnemu ljudstvu najnujnejši vidimo, da je draginja mnogo bolj narasla. Tako se je n. pr. moka podražila za 23%, krompir za 75%, pralno milo za 116%, tekstilno blago za 50%, usnje za 30—40% i. t. d. i. t. d.

Torej ti odbori že obstojajo nekaj mesecev, a draginja nemočno raste, ne da bi ti kaj dosegli. Zamišljeni ukrepi bodo tudi ostali brez efekta vse dotlej, dokler bodo naperjeni samo proti malim preprodajalcem. Nimajo pa moči, da bi udarili po velikih spekulantih, glavnih povzročiteljih draginje, po onih hijenah izvoznikovih družb, po glavnih delničarjih velikih bankovnih družb, ki vodijo glavno besedo tudi v sami Narodni banki.

Val draginje ne pozna nobenih umetnih in navideznih oyr ter se ne bo ustavil ob polovičarskih merah raznih anket občinskih in banskih uprav.

Ne verjamemo v uspešnost imenovanih odborov, uredb in anket za pobijanje draginje, dokler ni v njih predstavnikov najširših plasti delovnega ljudstva, dokler ne bo slednjim dana možnost kontrole nad veliko trgovino in proizvodnjo. Do tedaj pa velja delavcem in nameščencem biti odločen boj za sistematično zviševanje plač. Vsa oklevanja v borbi podjetniki izkoriščajo, da zavlačujejo s poviševanjem plač ali dajejo nezadovoljstva, ki niti od daleč niso v sorazmerju z naraslo draginjo. Na ta način kujejo podjetniki sebi masne profite na račun poslabšanja položaja delavstva.

Poročila

SHOD ZA ŽENSKO VOLILNO PRAVICO.

V nedeljo dne 10. t. m. je priredila »Zveza jugoslovanskih žen« v Ljubljani zborovanje za žensko volilno pravico. Dvorana delavske zbornice je bila nabito polna večinoma žensk iz vseh slojev. Vse govornice in govniki so povdarjali potrebo po enakopravnosti žen tudi v javnem in političnem življenju. Največje odobravanje je žela govornica, ki je nastopila v imenu delavskih žen in povdarjala, da bo borba za ženske pravice edino takrat uspešna če bo povezana z borbo delavskega razreda za njegove pravice. Med vsklikanjem in navdušenjem je predsednica povedala da je »Zveza delovnega ljudstva« poslala zborovanju svojo solidarnostno izjavo. Na koncu je pozdravil še zborovanje zastopnik te zveze tovariš Leskošek, ki je bil tudi deležen dolgotrajnega odobravanja. Poslana je bila predsedniku vlade rezolucija z zahtevo po ženski volilni pravici, ki je bila soglasno sprejeta.

KAKO POBIJAJO TUBERKULOZO.

Pred kratkim se je vršila v Osijeku Glavna skupščina oblasti lige proti tuberkulozi. Kar se tiče denarnega poslovanja je bilo ugotovljeno, da so znašali dohodki 189.940.— din. in izdatki 24.657.— din. Preostanek din. 165.293.— je bil vložen v banko. Tako je časopisno poročilo. Res originalen način pobijanja tuberkuloze z denarjem v banki! (Po »Gradjevinskem radniku«)

DAJTE RUDARSKIM VPOKOJENCEM DRAGINSKE DOKLADE.

Rudarski vpokojenci z borimi 200—500 din. pokojnine na mesec so že prej komaj komaj životali. Kako jim je pa pri tej draginji ni treba mnogih besed in dokazovanj. Škandal je da morajo starci in starke stradati ko so vse življenje kovali bogastva rudarskim magnatom. Dolžnost aktivnih rudarjev je da poleg svojih zahtev za povečanje plač postavijo tudi zahtevo po draginskih dokladah za vpokojence. V to svrhu je treba vpokojence postaviti draginski fond za vpokojence, po vzorcu ukinjenega Pokojninskega fonda za starovpokojece, v katerega so premo govni podjetniki prispevali po

Uredba o minimalnih mezdah s svojimi dodatki o obveznem poravnavanju in arbitraži, kakor je bila od vsega začetka samo v škodo delavcem, pa ne po meni danes nič drugega kakor vrv okrog vratu izstradanim delavcem.

Izkušnje zadnje poveljne inflacijske dobe, so nam priča, kako je bilo delavstvo vključeno v mogoč in uspešnim bojem še vedno prikrajšano, ker so cene življenjskih potrebščin prednjačile rastu plač. Zato je obstoj take uredbe o minimalnih mezdah v največjo škodo življenjskim interesom delavcev.

Kmetje pa naj preko svojih organizacij povedejo borbo za stalno kontrolo nad delom ome-

ŽENSKAM VOLILNO PRAVICO.

(Nadaljevanje iz 5. strani).

S priznanjem volilne pravice, s pritegnitvijo žensk v politično življenje bi se ogromna večina Slovenk, razen peščice gosposkih žena, znašle kaj hitro v taboru slovenskega delovnega ljudstva, proti vsem tistim, ki živijo in se redijo na plečih in žuljih slovenskega delovnega človeka. Najboljši dokaz za to je dejstvo, da je vodstvo obeh protiljudskih strank JRZ in JNS v Sloveniji proti temu, da se ženskam prizna volilna pravica!

Ugotovile smo, kdo je naš sovražnik. Naš boj za naše pravice bi torej ne bil pravilno usmerjen, če bi se borile proti vsem moškim, češ da so kot celota krivi za našo neenakopravnost. Politično zatiranje žensk gre roko v roki s stremljenjem gospode za čim večje zatiranje delovnega ljudstva, naša borba za ženske pravice mora torej biti združena z borbo proti izkoriščevalcem vsega delovnega ljudstva! Delavski razred, ki je prvi v vrsti bojevnikov za pravice zatiranih, je že tudi od nekdanjih zahteval pravice tudi za nas, delovne ženske in nam popolno enakopravnost z našo pomočjo tudi priboril in dal tam, kjer je bilo doslej mogoče!

V delavskem razredu, v razredu vseh izkoriščanih in zatiranih bomo iskale in našle močnega zaveznika v naši borbi za politične pravice. Našo borbo moramo slovenske delovne ženske trdno zvezati z bojem vsega slovenskega delovnega ljudstva proti našim skupnim zatiralcem!

5 Din. od producirane tone premoaga.

Rudarji, mislite na svoje stare sodruge; vaša dolžnost je, boriti se za njih. Tudi vas čaka njihova usoda.

Prijateljem in somišljenikom!

Po priloženih položnicah nam nakazite predvsem svoje prispevke za tiskovni sklad »Nove ljudske pravice«.

Brez Vaše podpore ne bomo mogli redno izdajati časopisa.

Naj izpolni vsak čimprej svojo dolžnost do lista.

»NOVA LJUDSKA PRAVICA« UREDNIŠTVO ZAGREB

Ček. račun 31-613

njenih odborov. Zahtevati morajo tudi, da ti odbori od časa do časa poročajo javnosti o svojem delovanju.

Mobilizirati je torej treba vse sile, ki so na raspolago — strokovne, gospodarske, humanitarne, gospodinjске in druge organizacije. Nasloniti se na borbo delavskega razreda za zboljšanje svojega položaja ter povezati borbo proti draginji z borbo proti vojni, ki je glavni povod tega zla.

Edino na ta način, če se bomo vsi delovni sloji, kmetje, delavci, obrtniki, nameščenci skupno borili, bomo lahko preprečili, da bi si spekulanti gradili ogromna bogastva na račun gladi in revščine delovnega ljudstva!